

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 6. srpnja 2021.
(OR. en)

10157/21

**Međuinstitucijski predmet:
2021/0164 (NLE)**

**ECOFIN 642
CADREFIN 337
UEM 177
FIN 518**

ZAKONODAVNI AKTI I DRUGI INSTRUMENTI

Predmet: PROVEDBENA ODLUKA VIJEĆA o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Latvije

PROVEDBENA ODLUKA VIJEĆA(EU) 2021/...

od ...

o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Latvije

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost¹, a posebno njezin članak 20.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

¹ SL L 57, 18.2.2021., str. 17.

budući da:

- (1) Izbijanje bolesti COVID-19 narušilo je gospodarstvo Latvije. Bruto domaći proizvod (BDP) po stanovniku Latvije u 2019. iznosio je 51,0 % prosjeka Unije. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2021. realni BDP Latvije u 2020. pao je za 3,6 % i očekuje se da će se u 2020. i 2021. kumulativno smanjiti za 0,3 %. Dugotrajni aspekti s učinkom na srednjoročne gospodarske rezultate posebno uključuju manjak porezne discipline, nedostatak vještina, loše zdravstvene ishode i slabe rezultate u području inovacija.

- (2) Vijeće je 9. srpnja 2019. i 20. srpnja 2020. Latviji uputilo preporuke u kontekstu europskog semestra. Vijeće je Latviji posebno preporučilo da smanji porez za osobe s niskim dohotkom njegovim preusmjerenjem na druge izvore, posebice kapital i imovinu, i poboljšanjem porezne discipline, i nastavi napredak u provedbi okvira za sprečavanje pranja novca. Preporučilo je Latviji i da ojača socijalnu sigurnosnu mrežu i riješi problem socijalne isključenosti posebno poboljšanjem primjerenosti minimalnog dohotka, minimalne starosne mirovine i potpore za minimalni dohodak za osobe s invaliditetom, poveća kvalitetu i učinkovitost obrazovanja i osposobljavanja, posebno niskokvalificiranih radnika i tražitelja zaposlenja, među ostalim i povećanjem njihova sudjelovanja u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju te obrazovanju odraslih te da poboljša otpornost, dostupnost, kvaliteta i troškovnu učinkovitost zdravstvenog sustava, među ostalim i osiguravanjem dodatnih ljudskih i financijskih resursa. Preporučilo je Latviji da se ulaganja usmjere u zelenu tranziciju i digitalnu tranziciju, osobito u istraživanja i inovacije, čistu i učinkovitu proizvodnju i uporabu energije, održivi promet i digitalne infrastrukture. Kad je riječ o suzbijanju posljedica krize, preporučilo je Latviji da osigura odgovarajuću potporu dohotku za skupine koje su najviše pogođene krizom i ublaži posljedice krize na zapošljavanje, među ostalim i fleksibilnim radnim uvjetima, aktivnim mjerama tržišta rada i stjecanjem vještina.

Konačno, preporučilo je Latviji da poboljša odgovornost i učinkovitost javnog sektora, posebno kad je riječ o lokalnim tijelima i poduzećima u državnom i općinskom vlasništvu, i da poboljša sustav za postupanje u slučaju sukoba interesa. Nakon što je ocijenila napredak u provedbi tih preporuka za pojedinu zemlju u trenutku dostave plana za oporavak i otpornost, Komisija je zaključila da je postignut znatan napredak u pogledu preporuka o fiskalnoj politici, sprečavanju pranja novca, potpori dohotku i potpori likvidnosti za suzbijanje posljedica krize.

- (3) U Preporuci Vijeća o ekonomskoj politici europodručja državama članicama europodručja preporučeno je da i u okviru svojih planova za oporavak i otpornost poduzmu mjere kojima se, među ostalim, osigurava usmjerenost politika na potporu oporavku i dodatno jačaju konvergencija, otpornost te održiv i uključiv rast. U Preporuci Vijeća državama članicama europodručja preporučeno je i da ojačaju nacionalne institucionalne okvire, osiguraju makrofinancijsku stabilnost, dovrše ekonomsku i monetarnu uniju i ojačaju međunarodnu ulogu eura..

- (4) Latvija je 30. travnja 2021. u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241 Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost. Nacionalna odgovornost za planove za oporavak i otpornost temelj je za njihovu uspješnu provedbu, trajan učinak na nacionalnoj razini i vjerodostojnost na europskoj razini. Na temelju članka 19. Uredbe (EU) 2021/241 Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje utvrđenima u Prilogu V. toj uredbi.
- (5) Planovima za oporavak i otpornost trebali bi se nastojati ostvariti opći ciljevi Mehanizma za oporavak i otpornost uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/241 („Mehanizam”) i Instrumenta Europske unije za oporavak uspostavljenog Uredbom Vijeća (EU) 2020/2094¹ radi potpore oporavku nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19. Planovi bi trebali promicati ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju Unije doprinoseći šest stupova iz članka 3. Uredbe (EU) 2021/241.
- (6) Provedba planova za oporavak i otpornost država članica predstavljat će koordinirani napor koji se sastoji od reformi i ulaganja u cijeloj Uniji. Koordiniranom i istodobnom provedbom te provedbom prekograničnih i višedržavnih projekata te će se reforme i ulaganja međusobno jačati i stvoriti pozitivan učinak prelijevanja u cijeloj Uniji. Stoga će otprilike jedna trećina učinka Mehanizma na rast i otvaranje radnih mjesta u državama članicama proizići iz prelijevanja iz drugih država članica.

¹ Uredba Vijeća (EU) 2020/2094 od 14. prosinca 2020. o uspostavi Instrumenta Europske unije za oporavak radi potpore oporavku nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 (SL L 433I, 22.12.2020., str. 23.).

Uravnotežen odgovor kojim se doprinosi šest stupova

- (7) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (a) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.1. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost u velikoj mjeri (ocjena A) predstavlja sveobuhvatan i primjereno uravnotežen odgovor na ekonomsku i socijalnu situaciju te time primjereno doprinosi svih šest stupova iz članka 3. te uredbe, uzimajući u obzir specifične izazove s kojima se dotična država članica suočava te njezina dodijeljena financijska sredstva.
- (8) Plan za oporavak i otpornost Latvije sadržava uravnotežen skup reformi i ulaganja usmjerenih na svladavanje ključnih izazova zemlje, poticanje oporavka od krize uzrokovane bolešću COVID-19 i postavljanje temelja za njezin dugoročni rast. Plan za oporavak i otpornost sadržava 85 mjera usmjerenih na glavne izazove Latvije i područja politika od europskog značaja, čime je obuhvaćeno svih šest stupova. Plan za oporavak i otpornost sadržava šest komponenata: zelena tranzicija, digitalna tranzicija, smanjenje nejednakosti, zdravstvo, produktivnost i vladavina prava. Ciljevi komponenata komplementarni su, a reformama se potiče učinak povezanih ulaganja, posebno uvođenjem strukturnih promjena i povećanjem sudjelovanja i financiranja iz privatnog sektora.
- (9) Plan za oporavak i otpornost Latvije usmjeren je na glavne izazove, a to su zelena tranzicija i digitalna tranzicija, socijalna isključenost, zdravstvo, regionalne razlike, digitalne vještine i obrazovanje odraslih, zatim visoko obrazovanje, konvergencija i rast produktivnosti, uključujući istraživanje i inovacije te potporu poslovnim ulaganjima, i administrativni kapaciteti, uključujući poreznu upravu, javnu nabavu i pravosuđe.

Svladavanje svih ili znatnog dijela izazova utvrđenih u preporukama za Latviju

- (10) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.2. iz Priloga V. toj uredbi očekuje se da će se planom za oporavak i otpornost doprinijeti djelotvornom svladavanju svih ili znatnog dijela izazova (ocjena A) utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju upućenima Latviji, uključujući njihove fiskalne aspekte, ili izazova utvrđenih u drugim relevantnim dokumentima koje je Komisija službeno donijela u kontekstu europskog semestra.
- (11) Za preporuke koje se odnose na izravni odgovor fiskalne politike na pandemiju može se smatrati da su izvan područja primjene plana za oporavak i otpornost Latvije, neovisno o tome što je Latvija općenito primjereno i dostatno odgovorila na izravnu potrebu za potporom gospodarstvu fiskalnim mjerama u 2020. i 2021., u skladu s općom klauzulom o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu. Osim toga, preporuka o postizanju srednjoročnog proračunskog cilja u 2020. više nije relevantna, i zbog isteka odgovarajućeg proračunskog razdoblja i zbog aktivacije opće klauzule o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu u ožujku 2020. u kontekstu krize uzrokovane bolešću COVID-19.

- (12) Plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno dopunjuju i koji doprinose djelotvornom svladavanju svih ili znatnog dijela gospodarskih i socijalnih izazova navedenih u preporukama za pojedinu zemlju koje je Vijeće uputilo Latviji u okviru europskog semestra u 2019. i 2020., posebno onih u području zdravstva, kao što su otpornost, dostupnost, kvaliteta i troškovna učinkovitost zdravstvenog sektora; obrazovanja i vještina, kao što su kvaliteta i učinkovitost obrazovnog sustava i digitalnih vještina; socijalne uključivosti, kao što je zajamčeni minimalni dohodak; istraživanja i inovacija; ulaganja, kao što su zelena tranzicija i digitalna tranzicija, i cjenovno pristupačno stanovanje; javne uprave; i poslovne klime.

- (13) Kontinuirana konvergencija i dalje je glavni izazov Latvije u smislu poboljšanja životnog standarda stanovništva. Reforme i ulaganja u vještine, obrazovanje i osposobljavanje, zdravstvo i socijalnu uključenost trebali bi doprinijeti poboljšanju produktivnosti i dugoročnom uključivom rastu Latvije. Previđena su znatna ulaganja za mjere usavršavanja i prekvalifikacije usmjerene na to da se radna snaga opremi potrebnim vještinama i da joj se omogući novo cjenovno pristupačno stanovanje kako bi se poboljšala regionalna mobilnost radne snage. U plan za oporavak i otpornost uključene su reforme i ulaganja za povećanje otpornosti i dostupnosti zdravstvenog sustava, podupiranje pružanja integriranih usluga skrbi i povećanje kapaciteta zdravstvenih ustanova za prilagodbu kriznim situacijama. Plan za oporavak i otpornost doprinosi svladavanju socijalnih izazova daljnjim poboljšanjem sustava zajamčenog minimalnog dohotka mehanizmom godišnje indeksacije i njegovim povezivanjem s razvojem medijana dohotka. Druga ulaganja u pristupačnost i infrastrukturu za rehabilitaciju osoba smanjene mobilnosti i s invaliditetom, kao i ulaganja u dugotrajnu skrb za starije osobe trebala bi doprinijeti napretku u svladavanju trenutačnih izazova.

- (14) Plan za oporavak i otpornost znatno povećava ulaganja u istraživanje i inovacije i podupire razne reforme javne uprave. Ublažava i socioekonomske troškove zelene tranzicije i digitalne tranzicije, uzimajući u obzir regionalne razlike. Plan za oporavak i otpornost nastoji znatno promijeniti fragmentirano upravljanje inovacijskim sustavom i stvoriti održive inovacijske ekosustave, čime se potiču veća ukupna ulaganja. Planirana su znatna ulaganja u zelenu tranziciju i digitalnu tranziciju, uključujući ulaganja u energetske učinkovitost, modernizaciju električne mreže, IT sustave javnog sektora te osnovne i napredne digitalne vještine u javnom i privatnom sektoru. Cilj je mjera za poboljšanje intermodalne prometne infrastrukture u Rigi i okolici omogućiti mobilnost radne snage i smanjiti sve veću potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova iz osobnih automobila. Kako bi se odgovorilo na regionalne razlike, plan za oporavak i otpornost temelji se na administrativnoj teritorijalnoj reformi i uključuje znatna ulaganja u industrijske parkove, gradski prijevoz, obnovu cesta, škole i cjenovno pristupačno stanovanje. Odgovornost i učinkovitost javne uprave trebali bi se ojačati reformama i ulaganjima radi borbe protiv sive ekonomije i gospodarskog kriminala, poboljšanja sustava nabave i inovacija u javnom sektoru. Očekuje se da će se planom za oporavak i otpornost nastaviti rad na provedbi strategije za sprečavanje pranja novca reformom sustava suradnje, razmjene informacija i osposobljavanja među tijelima kaznenog progona uključenima u utvrđivanje, istragu i procesuiranje gospodarskog kriminala, uz istovremeno jačanje njihovih tehničkih kapaciteta.

Doprinos potencijalu rasta, otvaranju radnih mjesta i ekonomskoj, socijalnoj i institucionalnoj otpornosti

- (15) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (c) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.3. iz Priloga V. toj uredbi očekuje se da će plan za oporavak i otpornost snažno utjecati (ocjena A) na jačanje potencijala rasta, otvaranje radnih mjesta i ekonomsku, socijalnu i institucionalnu otpornost Latvije, čime se doprinosi provedbi europskog stupa socijalnih prava, među ostalim i promicanjem politika za djecu i mlade, te na ublažavanje ekonomskih i socijalnih posljedica krize uzrokovane bolešću COVID-19, čime se jačaju ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija i konvergencija unutar Unije.
- (16) Simulacije službi Komisije pokazuju da plan za oporavak i otpornost, zajedno s ostalim mjerama Instrumenta Europske unije za oporavak, ima potencijal za povećanje BDP-a Latvije za od 2 % do 2026., što ne uključuje mogući pozitivan učinak strukturnih reformi, koji može biti znatan. Program stabilnosti Latvije za 2021. upućuje na jasan učinak dodatnosti plana za oporavak i otpornost jer se očekuje da će razina javnih ulaganja biti znatno viša od razine prije pandemije i iznositi prosječno 5,9 % BDP-a u razdoblju od 2021. do 2024. u odnosu na prosječnih 5,1 % BDP-a u razdoblju od 2017. do 2019.

- (17) Ulaganja u zelenu i digitalnu infrastrukturu i reforme u vezi s takvom infrastrukturom, regionalni razvoj, istraživanje i inovacije te opsežni programi potpore za poslovna ulaganja ojačat će potencijal rasta Latvije u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Ulaganja u prometni sustav Rige i popratne reforme povećat će konkurentnost grada i sposobnost privlačenja ulaganja i talenta. Mjere za poticanje privatnih ulaganja u energiju vjetra doprinijet će ostvarivanju ciljnih vrijednosti u pogledu energije iz obnovljivih izvora i pretvaranju u konkurentno niskouglično gospodarstvo. Programi potpore za poslovna ulaganja ubrzat će nastojanja Latvije da ostvari veći izvozni kapacitet i rast produktivnosti, na temelju osnova industrije, to jest inovacija, tržišnog natjecanja i snažnog jedinstvenog tržišta koje dobro funkcionira. Planom za oporavak i otpornost Latvije predviđena su ulaganja i reforme usmjerene na jačanje vještina stanovništva. Ulaganja u stanovanje i infrastrukturu za rubne regije ojačat će prilike za rast u latvijskim regijama koje zaostaju. Sveukupno, te mjere svladavaju dugotrajne izazove latvijskog gospodarstva: niske rashode za inovacije, slabo korištenje modernih tehnologija te znatne regionalne razlike.

- (18) Očekuje se da će se ulaganjima i reformama u cilju poboljšanja socijalne uključenosti i zdravstvene skrbi ojačati socijalna kohezija i socijalna zaštita. Uvođenjem indeksacije zajamčenog minimalnog dohotka trebalo bi se osigurati da se naknade svake godine prilagođavaju rastu plaća i time doprinijeti njihovoj prikladnosti. Zajedno s povećanjem praga zajamčenog minimalnog dohotka od najmanje 20 % medijana dohotka očekuje se da će se tim mjerama smanjiti dohodovna nejednakost i poboljšati učinkovitost socijalnih transfera za koje je utvrđeno da su među najvažnijim socijalnim izazovima Latvije. Osim toga, očekuje se da će se ulaganjima u zdravstvenu infrastrukturu u kombinaciji s reformom usmjerenom na privlačenje dodatnih ljudskih resursa u zdravstveni sektor poboljšati dostupnost zdravstvene skrbi, čiji je manjak pretežno utjecao na osobe s niskim primanjima i osobe koje žive u rubnim područjima.

Načelo „ne nanosi bitnu štetu”

- (19) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (d) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.4. iz Priloga V. toj uredbi očekuje se da će se planom za oporavak i otpornost osigurati da se nijednom mjerom za provedbu reformi i projekata ulaganja uključenom u plan za oporavak i otpornost ne nanosi bitna šteta okolišnim ciljevima (ocjena A) u smislu članka 17. Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća¹ (načelo „ne nanosi bitnu štetu”).

¹ Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13.).

(20) Ocjena usklađenosti s načelom „ne nanosi bitnu štetu” koju je Latvija dostavila u svojem planu za oporavak i otpornost provedena je u skladu s tehničkim smjernicama navedenima u Obavijesti Komisije naslovljenoj „Tehničke smjernice o primjeni načela nenanošenja bitne štete u okviru Uredbe o mehanizmu za oporavak i otpornost”¹. Ocjena usklađenosti obuhvaća šest okolišnih ciljeva u smislu članka 17. Uredbe (EU) 2020/852, a to su ublažavanje klimatskih promjena, prilagodba klimatskim promjenama, održiva upotreba i zaštita vodnih i morskih resursa, kružno gospodarstvo, sprečavanje i kontrola onečišćenja te zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava. Utjecaj na okoliš procjenjuje se na razini mjere, tj. jedna pojedinačna procjena po reformi ili ulaganju. Kada je to bilo potrebno, Latvija je predložila provedbu mjera za ublažavanje kako bi se izbjegla bitna šteta. To se posebno odnosi na mjere zaštite od poplava, za koje je poštovanje načela „ne nanosi bitnu štetu” osigurano uključivanjem posebne ključne etape. U skladu s tim, ulaganjima u zaštitu od poplava mora se osigurati stroga usklađenost s propisima Unije o okolišu i nepostojanje štete za stanje vodnih tijela. Obnova cesta popraćena je ulaganjem u dekarbonizirani promet kako bi se spriječila šteta cilju ublažavanja klimatskih promjena.

¹ SL C 58, 18.2.2021., str. 1.

Doprinos zelenoj tranziciji, uključujući biološku raznolikost

- (21) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (e) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.5. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost sadržava mjere koje u velikoj mjeri (ocjena A) doprinose zelenoj tranziciji, uključujući biološku raznolikost, ili rješavanju izazova koji iz toga proizlaze. Na mjere potpore klimatskim cijevima otpada iznos koji čini 37,6 % ukupnih sredstava dodijeljenih u okviru plana za oporavak i otpornost, izračunan u skladu s metodom utvrđenom u Prilogu VI. Uredbi (EU) 2021/241. U skladu s člankom 17. te uredbe plan za oporavak i otpornost usklađen je s informacijama koje su uključene u Nacionalni energetske i klimatski plan 2021.–2030.

- (22) Latvijski plan za oporavak i otpornost poseban naglasak ima na održivoj mobilnosti. Obnova metropolskog područja Rige i povezani program ulaganja za ozelenjivanje urbanog javnog prijevoza i infrastrukture trebali bi snažno doprinijeti dekarbonizaciji latvijskog prometnog sektora. Plan za oporavak i otpornost sadržava i mjere usmjerene na poboljšanje energetske učinkovitosti u stambenim zgradama, javnim zgradama i poduzećima i unaprjeđenje elektroenergetske mreže. To bi trebalo doprinijeti poboljšanju energetske učinkovitosti i smanjenju emisija stakleničkih plinova u sektoru građevinarstva. Plan za oporavak i otpornost usmjeren je i na prilagodbu klimatskim promjenama zahvaljujući ulaganjima u zaštitu od poplava i zaštitu od požara koja bi trebala izravno doprinijeti cilju prilagodbe posljedicama klimatskih promjena. Plan za oporavak i otpornost ne sadržava mjere čiji je cilj biološka raznolikost. Međutim, pojedine mjere za ublažavanje klimatskih promjena mogu biti korisne i za očuvanje biološke raznolikosti s obzirom na to da su klimatske promjene jedna od glavnih prijetnji biološkoj raznolikosti.

Doprinos digitalnoj tranziciji

- (23) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (f) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.6. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost sadržava mjere kojima se u velikoj mjeri (ocjena A) doprinosi digitalnoj tranziciji ili svladavanju izazova koji iz toga proizlaze. Na mjere potpore digitalnim cijevima otpada iznos koji čini 21 % ukupnih sredstava dodijeljenih u okviru plana za oporavak i otpornost, izračunan u skladu s metodom utvrđenom u Prilogu VI. Uredbi (EU) 2021/241.

- (24) Digitalne mjere uključene u plan za oporavak i otpornost obuhvaćaju različite aspekte digitalne transformacije koji obuhvaćaju javni i privatni sektor, vještine i povezivost, s naglaskom na srednjoročnom i dugoročnom poboljšanju konkurentnosti latvijskog gospodarstva. Slabe osnovne digitalne vještine, slabo uvođenje digitalnih rješenja u poduzeća te manjak stručnjaka za informacijske i komunikacijske tehnologije ključni su digitalni izazovi Latvije koji utječu na dostupnost radne snage, konkurentnost, otpornost, upotrebu usluga e-vlade i inovacije. Kao odgovor na to plan za oporavak i otpornost Latvije sadržava znatna ulaganja u razvoj osnovnih i naprednih digitalnih vještina. Plan za oporavak i otpornost Latvije sadržava i mjere za digitalnu modernizaciju javne uprave i digitalnu transformaciju javnih usluga, uključujući centralizirana javna rješenja. U planu za oporavak i otpornost svladavaju se izazovi povezani s digitalnom tranzicijom i podupiranjem digitalne transformacije poduzeća te stvaranjem boljeg okruženja za istraživanje i inovacije s mjerama za poboljšanje digitalizacije malih i srednjih poduzeća kao i stvaranjem okvira potrebnog za sudjelovanje Latvije u mreži europskih digitalnoinovacijskih centara. Plan za oporavak i otpornost sadržava mjere za uvođenje vrlo brze širokopoljasne mreže kojima bi se trebalo doprinijeti daljnjem poboljšanju digitalne infrastrukture.

Trajan učinak

- (25) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (g) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem iz 2.7. Priloga V. toj uredbi očekuje se da će plan za oporavak i otpornost u velikoj mjeri (ocjena A) imati trajan učinak na Latviju.

- (26) Očekuje se da će provedba predviđenih reformi i ulaganja dovesti do strukturnih poboljšanja u gospodarstvu. Reforma upravljanja visokim učilištima posebno bi trebala imati dugotrajan učinak na kvalitetu obrazovanja i istraživanja u Latviji. Ostale mjere uključuju reforme usmjerene na poticanje digitalizacije i potporu digitalnim vještinama, reorganizaciju općina, reformu porezne uprave radi smanjenja sive ekonomije te strategiju centralizacije i profesionalizacije nabave. Strukturna poboljšanja očekuju se i od provedbe ulaganja usmjerenih na veću energetska učinkovitost zgrada putem obnove, ulaganja u digitalizaciju, radi potpore administrativnoj teritorijalnoj reformi, u zdravstvenu infrastrukturu sveučilišnih i regionalnih bolnica, u infrastrukturu za pružatelje sekundarnih izvanbolničkih usluga te u infrastrukturu za industrijske parkove.
- (27) Trajan učinak plana za oporavak i otpornost može se pojačati i sinergijama između plana za oporavak i otpornost i drugih programa, uključujući one koji se financiraju iz fondova kohezijske politike, posebno znatnim uklanjanjem duboko ukorijenjenih teritorijalnih izazova i promicanjem uravnoteženog razvoja.

Praćenje i provedba

- (28) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (h) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.8. iz Priloga V. toj uredbi aranžmani predloženi u planu za oporavak i otpornost prikladni su (ocjena A) za osiguranje djelotvornog praćenja i provedbe plana za oporavak i otpornost, uključujući predviđeni vremenski raspored, ključne etape i ciljne vrijednosti te povezane pokazatelje.
- (29) U planu za oporavak i otpornost Latvije predstavljena je administrativna organizacija za postupak provedbe tog plana u Latviji koju bi trebalo osigurati u kontekstu postojećeg nacionalnog okvira za provedbu fondova s podijeljenim upravljanjem. Plan za oporavak i otpornost pruža pregled predviđenih postupaka praćenja i izvješćivanja i jasno utvrđuje aktere i njihove uloge i odgovornosti za obavljanje zadaća unutarnje kontrole. Ministarstvo financija bit će zaduženo za koordinaciju provedbe plana, dok bi ured vlade, resorna ministarstva i Središnja agencija za financije i ugovaranje trebali biti zaduženi za osiguravanje i praćenje provedbe plana za oporavak i otpornost. Ključne etape i ciljne vrijednosti realistične su, a za njih predloženi pokazatelji relevantni i pouzdani. Mjere u planu za oporavak i otpornost u određenoj su mjeri fragmentirane zbog čega postoji velik broj ključnih etapa i ciljnih vrijednosti. Njihova je provedba predviđena za kasniju fazu, prema 2026., posebno u slučajevima infrastrukturnih ulaganja i horizontalnih programa za poslovna ulaganja.

- (30) Države članice trebale bi osigurati da se financijska potpora u okviru Mehanizma priopći i potvrdi u skladu s člankom 34. Uredbe (EU) 2021/241. Tehnička potpora može se zatražiti u okviru Instrumenta za tehničku potporu uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/240 Europskog parlamenta i Vijeća¹ kako bi se državama članicama pomoglo u provedbi njihova plana za oporavak i otpornost.

Troškovi

- (31) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (i) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.9. iz Priloga V. toj uredbi obrazloženje iznosa procijenjenih ukupnih troškova plana za oporavak i otpornost koje je navedeno u planu za oporavak i otpornost donekle je (ocjena B) razumno i uvjerljivo, u skladu s načelom troškovne učinkovitosti te je razmjerno očekivanom nacionalnom ekonomskom i socijalnom učinku.

¹ Uredba (EU) 2021/240 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. veljače 2021. o uspostavi Instrumenta za tehničku potporu (SL L 57, 18.2.2021., str. 1.).

- (32) Latvija je dostavila pojedinačnu procjenu troškova za sva ulaganja uključena u plan za oporavak i otpornost. Raspodjela troškova općenito je detaljna i dobro obrazložena. Procjene se temelje na usporedbama s prošlim ulaganjima slične prirode te na analizi tržišta i cijena. Ocjena procijenjenih troškova i sastavnih popratnih dokumenata pokazuje da je većina troškova opravdana i razumna. Iznosi predloženi za financiranje smatrali su se primjerenima te temeljem da se procjena troškova smatra donekle uvjerljivom. Iako se troškovi većine mjera smatraju u velikoj mjeri uvjerljivima (što znači da su procijenjeni troškovi niski do srednje visoki u usporedbi s troškovima sličnih reformi ili ulaganja), za ograničeni skup mjera smatra se da su troškovi u maloj mjeri uvjerljivi.
- Konačno, procijenjeni ukupni trošak plana za oporavak i otpornost u skladu je s načelom troškovne učinkovitosti te je razmjeran očekivanom nacionalnom ekonomskom i socijalnom učinku.

- (33) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (j) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.10. iz Priloga V. toj uredbi aranžmani predloženi u planu za oporavak i otpornost prikladni su (ocjena A) za sprečavanje, otkrivanje i ispravljanje korupcije, prijevара i sukoba interesa pri korištenju sredstava stavljenih na raspolaganje na temelju te uredbe i očekuje se da će se aranžmanima djelotvorno izbjeći dvostruko financiranje na temelju te uredbe i u okviru drugih programa Unije. Time se ne dovodi u pitanje primjena drugih instrumenata i alata za promicanje i osiguranje usklađenosti s pravom Unije, među ostalim i za sprečavanje, otkrivanje i ispravljanje korupcije, prijevара i sukoba interesa te za zaštitu proračuna Unije u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća¹.
- (34) Sustav kontrole i aranžmani predloženi u planu za oporavak i otpornost temelje se na pouzdanim postupcima i strukturama koji se koriste u postojećem nacionalnom okviru za provedbu strukturnih fondova. Planom za oporavak i otpornost jasno se utvrđuju akteri (tijela/subjekti) i opisuju njihove uloge i odgovornosti za obavljanje zadaća unutarnje kontrole. Relevantne funkcije primjereno su razdvojene. Sustav kontrole i drugi relevantni aranžmani, uključujući one za prikupljanje i stavljanje na raspolaganje podataka o krajnjim primateljima, prikladni su.

¹ Uredba (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije (SL L 433I, 22.12.2020., str. 1.).

- (35) Latvijski kabinet ministara postigao je dogovor o općim aranžmanima 18. kolovoza 2020. Donošenje daljnjih provedbenih akata očekuje se prije početka provedbe plana za oporavak i otpornost. To nije omelo ocjenu opisanog postupka i struktura. Latvijska tijela trebala bi dostaviti ažurirane informacije o donošenju tih akata i relevantne obveze trebalo bi utvrditi u sporazumu o financiranju koji će se sklopiti u skladu s člankom 23. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241 („sporazum o financiranju”).
- (36) Latvija je navela da će za ispunjenje posebnih zahtjeva u pogledu upravljanja i izvješćivanja koji su opisani u planu za oporavak i otpornost možda trebati izmijeniti postojeće informatičke alate ili razviti nove, kao što je modul za RRF u informacijskom sustavu upravljanja fondovima kohezijske politike, te primijeniti prijelazne informatičke alate. U skladu s člankom 20. stavkom 5. točkom (e) Uredbe (EU) 2021/241 Latvija bi trebala provesti tu izmjenu postojećih informatičkih alata kako bi ispunila zahtjeve iz članka 22. te uredbe i u prvom zahtjevu za plaćanje potvrditi status njezine provedbe. Ako se takav zahtjev za plaćanje ne bude u potpunosti temeljio na funkcionalnostima izmijenjenih informatičkih alata kako je opisano u planu za oporavak i otpornost, trebalo bi sastaviti posebno revizijsko izvješće o sustavu. U izvješću bi trebalo analizirati sve utvrđene nedostatke i korektivne radnje koje su poduzete ili planirane.

Koherentnost plana za oporavak i otpornost

- (37) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (k) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.11. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost u velikoj mjeri (ocjena A) sadržava mjere za provedbu reformi i projekata javnih ulaganja koji čine koherentna djelovanja.

- (38) Plan za oporavak i otpornost Latvije koherentan je, s dosljednim reformama i ulaganjima koji se međusobno dopunjuju te sinergijama među različitim komponentama. Plan za oporavak i otpornost sadržava mjere za provedbu reformi i projekata javnih ulaganja koji čine koherentna djelovanja. Šest komponenata strukturira ulaganja i reforme te dobro pokazuje njihov tematski odnos i međusobnu povezanost. Osigurana je koherentnost unutar komponenata, s ulaganjima koja prate relevantne reforme, kao i među različitim komponentama plana za oporavak i otpornost. Komponente uključene u plan čine jedinstveni okvir za reforme i ulaganja, čija je osnovna zadaća promicanje produktivnosti, smanjenje nejednakosti te promicanje zelene tranzicije i digitalne transformacije. Šest komponenata uzajamno se dopunjuju i koherentne su u svojim ciljevima.

- (39) Kad je riječ o rodnoj ravnopravnosti i jednakim mogućnostima za sve, plan za oporavak i otpornost opisuje izazove u smislu rodne ravnopravnosti i potreba osoba s invaliditetom. U planu za oporavak i otpornost objašnjava se i koja bi ulaganja trebala doprinijeti prevladavanju utvrđenih izazova. U planu za oporavak i otpornost Latvije predviđena je provedba raznih mjera za promicanje rodne ravnopravnosti i jednakih mogućnosti. Kako bi se odgovorilo na posebne potrebe osoba s invaliditetom, plan za oporavak i otpornost sadržava mjeru kojom se osigurava pristupačnost javnih i privatnih zgrada. Osim toga, sva nova vozila javnog prijevoza trebala bi biti opremljena lakim pristupom za osobe smanjene mobilnosti. Situacija ranjivih skupina općenito se razmatra, posebno u području zdravstva. Plan za oporavak i otpornost uključuje i mjere za poboljšanje obrazovnih mogućnosti za svu školsku djecu. Kad je riječ o ravnopravnosti spolova, plan za oporavak i otpornost sadržava mjere koje su posebno usmjerene na sudjelovanje žena u mogućnostima za razvoj karijere u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija, s ciljem povećanja zastupljenosti spolova među stručnjacima za informacijske i komunikacijske tehnologije. Očekuje se da će se položaj žena koje traže posao na tržištu rada poboljšati ciljanim mjerama usmjerenima na promicanje usklađivanja poslovnog i obiteljskog života stvaranjem mogućnosti za rad na daljinu i rad u nepunom radnom vremenu za kućanstva s djecom. Upravljanje projektima i njihova provedba trebali bi osigurati jednaku plaću za rad jednake vrijednosti kao i raznolikost u upravljanju. Osim toga, na postupak odabira projekata trebalo bi primijeniti načelo neisključenja i obvezu suzbijanja diskriminacije na temelju spola, ali i na temelju rasnog ili etničkog podrijetla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi i spolne orijentacije.

Samoprocjena sigurnosti

- (40) Plan za oporavak i otpornost uključuje opću samoprocjenu sigurnosti za svaku komponentu i navodi mjere koje imaju sigurnosnu dimenziju. Iako je latvijska samoprocjena sigurnosti općenita, u planu za oporavak i otpornost razmatraju se kibersigurnost i drugi aspekti digitalne sigurnosti. U samoprocjeni se zaključuje da bi se predviđenim ulaganjima ojačala sigurnost relevantnih mjera.

Prekogranični i višedržavni projekti

- (41) Plan za oporavak i otpornost doprinosi različitim višedržavnim projektima i planiranim važnim projektima od zajedničkog europskog interesa: Via Baltica 5G koridoru, europskoj mreži digitalnoinovacijskih centara, zajedničkoj europskoj podatkovnoj infrastrukturi i uslugama (uspostavom potencijalnog važnog projekta od zajedničkog europskog interesa za oblak sljedeće generacije), povezanoj javnoj upravi, projektu Genome Europe, sustavu razmjene rendgenskih slika baltičkih država (Baxe) te tehnologijama mikroprocesora i poluvodiča. Ti projekti financiraju se i iz drugih programa, kao što su program Digitalna Europa ili Instrument za povezivanje Europe, i iz strukturnih fondova.

Postupak savjetovanja

- (42) Niz tematskih javnih savjetovanja otvorenih za organizacije civilnog društva, socijalne partnere, lokalna tijela i druge dionike organizirano je u razdoblju od prosinca 2020. do ožujka 2021. Predstavnici socijalnih partnera, poslovnih organizacija, lokalnih tijela i drugih dionika sudjelovali su u raspravi o planu za oporavak i otpornost između Komisije i latvijskih tijela. Prijedlozi partnera za plan za oporavak i otpornost javno su dostupni i objavljeni su zajedno s planom.
- (43) Uključenost dionika u provedbu planira se uspostaviti sustavom upravljanja i kontrole koji se koristi za provedbu potpore u okviru kohezijske politike, u kojem su predstavnici dionika integralni dio odbora za praćenje fondova EU-a. Kako bi se osiguralo da relevantni akteri preuzmu odgovornost, ključno je da se tijekom provedbe ulaganja i reformi iz plana za oporavak i otpornost uključe sva relevantna lokalna tijela i dionici te socijalni partneri.

Pozitivna ocjena

- (44) Nakon Komisijine pozitivne ocjene plana za oporavak i otpornost Latvije i zaključka da je plan za oporavak i otpornost u zadovoljavajućoj usklađen s kriterijima za ocjenjivanje utvrđenima u Uredbi (EU) 2021/241, u skladu s člankom 20. stavkom 2. te uredbe i Prilogom V. toj uredbi, ovom bi Odlukom trebalo utvrditi reforme i projekte ulaganja koji su potrebni za provedbu plana za oporavak i otpornost, relevantne ključne etape, ciljne vrijednosti i pokazatelje, i iznos koji Unija stavlja na raspolaganje za provedbu plana za oporavak i otpornost u obliku bespovratne financijske potpore.

Financijski doprinos

- (45) Procijenjeni ukupni troškovi plana za oporavak i otpornost Latvije iznose 1 826 000 000 EUR. S obzirom na to da je plan za oporavak i otpornost u zadovoljavajućoj mjeri usklađen s kriterijima za ocjenjivanje utvrđenima u Uredbi (EU) 2021/241, a procijenjeni ukupni troškovi plana za oporavak i otpornost niži su od maksimalnog financijskog doprinosa dostupnog za Latviju, financijski doprinos dodijeljen za plan za oporavak i otpornost Latvije trebao bi biti jednak iznosu procijenjenih ukupnih troškova plana za oporavak i otpornost, neovisno o ažuriranju plana za oporavak i otpornost uzimajući u obzir maksimalni financijski doprinos u skladu s člankom 18. stavkom 2. te uredbe.

- (46) U skladu s člankom 11. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241 izračun maksimalnog financijskog doprinosa za Latviju ažurirat će se do 30. lipnja 2022. U skladu s člankom 23. stavkom 1. te uredbe iznos za Latviju koji ne premašuje maksimalni financijski doprinos iz članka 11. stavka 1. točke (a) te uredbe trebalo bi staviti na raspolaganje za pravne obveze do 31. prosinca 2022. Bude li to potrebno nakon ažuriranja maksimalnog financijskog doprinosa, Vijeće bi na prijedlog Komisije trebalo izmijeniti ovu Odluku tako da se bez nepotrebne odgode uključi ažurirani maksimalni financijski doprinos izračunan u skladu s člankom 11. stavkom 2. te uredbe.
- (47) Potpora će se financirati pozajmljivanjem od strane Komisije u ime Unije na temelju članka 5. Odluke Vijeća (EU, Euratom) 2020/2053¹. Potpora bi se trebala isplatiti u obrocima nakon što Latvija u zadovoljavajućoj mjeri ostvari relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene za provedbu plana za oporavak i otpornost.
- (48) Latvija je zatražila pretfinanciranje u iznosu od 13 % financijskog doprinosa. Taj bi iznos Latviji trebalo staviti na raspolaganje podložno stupanju na snagu sporazuma o financiranju i u skladu s njim.

¹ Odluka Vijeća (EU, Euratom) 2020/2053 od 14. prosinca 2020. o sustavu vlastitih sredstava Europske unije te o stavljanju izvan snage Odluke 2014/335/EU, Euratom (SL L 424, 15.12.2020., str. 1.).

- (49) Ovom se Odlukom ne bi trebalo dovoditi u pitanje ishod postupaka koji se odnose na dodjelu sredstava Unije u okviru drugog programa Unije osim Mehanizma ni postupke koji se odnose na narušavanje funkcioniranja unutarnjeg tržišta koji se mogu poduzeti, posebno na temelju članaka 107. i 108. Ugovora. Ona nema prednost pred zahtjevom iz članka 108. Ugovora da države članice obavijeste Komisiju o slučajevima potencijalne državne potpore,

DONIJELO JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Odobrenje ocjene plana za oporavak i otpornost

Odobrava se ocjena plana za oporavak i otpornost Latvije na temelju kriterija predviđenih u članku 19. stavku 3. Uredbe (EU) 2021/241. Reforme i projekti ulaganja u okviru plana za oporavak i otpornost, aranžmani i vremenski raspored za praćenje i provedbu plana za oporavak i otpornost, uključujući relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti, relevantni pokazatelji povezani s ostvarenjem predviđenih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti te aranžmani za pružanje potpunog pristupa osnovnim relevantnim podacima Komisiji utvrđeni su u Prilogu ovoj Odluci.

Članak 2.

Financijski doprinos

1. Unija Latviji stavlja na raspolaganje financijski doprinos u obliku bespovratne financijske potpore u iznosu od 1 826 000 000 EUR¹. Iznos od 1 640 779 642 EUR na raspolaganju je za preuzimanje pravnih obveza do 31. prosinca 2022. Ako ažuriranje predviđeno u članku 11. stavku 2. Uredbe (EU) 2021/241 rezultira ažuriranim maksimalnim financijskom doprinosom za Latviju koji je jednak ili veći od 1 826 000 000 EUR, dodatni iznos od 185 220 358 EUR na raspolaganju je za preuzimanje pravnih obveza od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. Ako ažuriranje predviđeno u članku 11. stavku 2. Uredbe (EU) 2021/241 rezultira ažuriranim maksimalnim financijskom doprinosom za Latviju koji je manji od 1 826 000 000 EUR, razlika između ažuriranog maksimalnog financijskog doprinosa i iznosa od 1 640 779 642 EUR na raspolaganju je za preuzimanje pravnih obveza u skladu s postupkom utvrđenim u članku 20. stavku 8. Uredbe (EU) 2021/241 od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023.

¹ Taj iznos odgovara iznosu na raspolaganju za pravne obveze do 31. prosinca 2022. nakon odbitka proporcionalnog udjela Latvije u troškovima iz članka 6. stavka 2. Uredbe (EU) 2021/241, izračunanom u skladu s metodom utvrđenom u članku 11. te uredbe.

2. Komisija Latviji stavlja na raspolaganje financijski doprinos Unije u obrocima u skladu s Prilogom ovoj Odluci. Iznos od 237 380 000 EUR stavlja se na raspolaganje kao plaćanje pretfinanciranja, koje je jednako iznosu od 13 % financijskog doprinosa. Komisija pretfinanciranje i obroke može isplatiti u jednoj ili više tranši. Veličina tranši ovisi o dostupnosti sredstava.
3. Pretfinanciranje se oslobađa podložno stupanju na snagu sporazuma o zajmu i u skladu s njim. Iznos pretfinanciranja poravnava se proporcionalnim smanjenjem obroka za isplatu.
4. Oslobađanje obroka u skladu sa sporazumom o financiranju ovisi o dostupnosti sredstava i odluci Komisije, donesenoj u skladu s člankom 24. Uredbe (EU) 2021/241, da je Latvija u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u vezi s provedbom plana za oporavak i otpornost. Kako bi bila prihvatljiva za plaćanje, Latvija ključne etape i ciljne vrijednosti mora ostvariti najkasnije 31. kolovoza 2026., podložno stupanju na snagu pravnih obveza iz stavka 1.

Članak 3.

Adresat

Ova je Odluka upućena Republici Latviji.

Sastavljeno u ...

Za Vijeće

Predsjednik
